

Helsinki

Stadin HYTE- barometri 2024

Vuosittainen hyvinvointikertomus

Stina Högnabba & Suvi Määttä

Helsingin Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen (HYTE) keskeinen tavoite on hyvinvointi- ja terveyserojen kaventuminen ja eriarvoisuuden vähentyminen

Mistä koostuu Helsingin hyvinvointisuunnitelma?

Vuosien 2022–2025 Helsingin hyvinvointisuunnitelmassa on kuusi painopistettä. Ne ovat mielen hyvinvointi, harrastaminen ja vapaa-aika, liikkuminen, terveelliset elintavat, hyvät väestösuhteet ja turvallinen ja kaunis kaupunki. Nämä kuusi painopistettä kattavat yhteensä 50 tavoitetta ja 106 toimenpidettä. Helsingin hyvinvointisuunnitelma löytyy täältä: <https://hyte.hel.fi/hyvinvointisuunnitelma/>

Mikä on Stadin HYTE-barometri?

Stadin HYTE-barometri kuvaa Helsingin hyvinvointisuunnitelman toimenpiteiden edistymisen tilannetta keväällä 2024. Barometri sisältää valittuja nostoja toimenpiteiden tilasta sekä havainnollistaa helsinkiläisten hyvinvoinnin ja terveydentilaa hyvinvointisuunnitelman seurantamittareiden valossa. HYTE-barometri on sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 6 § mukainen vuosittainen hyvinvointikertomus. Stadin HYTE-barometri on käsitelty ja hyväksytty hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ohjausryhmässä 21.3.2024.

Miten vuoden 2024 Stadin HYTE-barometrin tiedot kerättiin?

Hyvinvointisuunnitelmaan liittyvien tavoitteiden ja toimenpiteiden seurantatiedot kerättiin 8. – 19.1.2024. Nimetyt vastuuhenkilöt raportoivat HYTE-seuranta-alustalle toimenpiteiden tilanteen kyseisenä hetkenä (ei aloitettu-juuri aloitettu-hyvin käynnissä-valmis) sekä vastasivat toimenpiteiden prosessimittareita koskeviin kysymyksiin. Prosessimittarit (yht. 145 kpl) ovat joko sanallisia kuvauksia tai yksittäisiä lukuarvoja, jotka mittavat sitä, että miten hyvin toimenpiteiden prosessit ovat edenneet tai toteutuneet. Tässä raportissa nostetaan esille osa toimenpiteistä. Esiteltävien toimenpiteiden valintaan ovat osallistuneet lasten ja nuorten sekä ikääntyneiden HYTE-verkostot. Tässä barometrissä raportoidaan myös vuoden 2024 alussa toteutettujen HYTE-neuvotteluiden keskeisimmät havainnot.

Hyvinvointisuunnitelma sisältää yhteensä 47 seurantamittaria ja tässä barometrissä esitellään vain osa. Kaikki mittarit löytyvät: <https://hyte.hel.fi/hyvinvointikertomus/>. Seurantamittarien tietolähteinä ovat pääsääntöisesti kansalliset väestötutkimukset, kansalliset rekisterit, Helsingin kaupungin toteuttamat kyselyt sekä Helsingin kaupungin toimialojen keräämät tiedot. Seurantamittarit ovat tilastollisia tunnuslukuja, jotka kuvaavat painopisteen tilaa ja muutoksia tiivistetysti. Luku kertoo kyseisen

painopisteen toimenpiteiden vaikutuksista väestön hyvinvointiin ja terveyteen. Useita seurantamittareita voidaan tarkastella keskimääräisen prosenttiosuuksien lisäksi myös taustatekijöiden mukaan (esim. syntyperä, sukupuoli, koulutustausta, perheen taloudellinen tilanne, asuinalue). Taustatekijöiden mukainen tarkastelu tuo esille havaittavissa olevia helsinkiläisten hyvinvointi- ja terveyseroja, mutta se ei ole kattava kuvaus kyseisestä ilmiöstä Helsingissä. Tänä vuonna raportissa on käsitelty hyvinvointia ja terveyttä erityisesti sukupuolen ja/tai syntyperän mukaan.

Tässä julkaisussa lasten ja nuorten hyvinvointia tarkastellaan usein vertaillen suomalaistaustaisia ja ulkomaalaistaustaisia. Tällöin **ulkomaalaistaustaisuudella** tarkoitetaan seuraavia vaihtoehtoja:

- nuori itse on syntynyt Suomessa, mutta molemmat vanhemmat tai ainoa vanhempi muualla tai
- nuori ja molemmat vanhemmat tai ainoa vanhempi on syntynyt muualla.

Puolestaan aikuisväestön hyvinvointia tarkastellaan tietyissä ilmiöissä **Suomeen muuttaneiden** näkökulmasta. Tällöin Suomeen muuttaneilla tarkoitetaan 20–74-vuotiaita ulkomailta syntyneitä helsinkiläisiä, joiden vanhemmat ovat syntyneet muualla kuin Suomessa.

Hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta kaikille

Mihin käsityksiin pohjautuu Helsingin hyvinvointisuunnitelma?

- Helsingin kaupungin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työllä (HYTE-työ) halutaan luoda mahdollisuudet *toimijuuteen, toiveikkuuteen, turvallisuuteen ja tulevaisuuteen*.
- Helsingin HYTE-työtä ohjaa systeminen ja kokonaisvaltainen lähestymistapa, jossa nojaututaan sosiaalisen laadun määritelmiin sekä YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin. Näissä nostetaan keskiöön kaupunkilaisten elämänlaadun kokemukset ja tärkeinä lähtökohtina ovat yksilön fyysinen toimintakyky, psyykinen ja sosiaalinen hyvinvointi sekä elinympäristön terveellisyys ja toimivuus ja sitä kautta myös keskeisten palvelujen saatavuus.

Mihin hyvinvointisuunnitelmalla ja sen tavoitteilla pyritään?

- edistetään hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta kaupunkilaisten arjen ympäristöissä
- edistetään oikeudenmukaisuutta, yhdenvertaisuutta ja asukkaiden mahdollisuuksia osallisuuteen.
- ehkäistään hyvinvointi- ja terveyseroja, syrjäytymistä ja yksinäisyyttä
- edistetään tietoon perustuvien ehkäisevien toimintatapojen ja mallien käyttöä
- tuetaan sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestävän kaupungin kehitystä

Miten hyvinvointisuunnitelmaa toteutetaan?

- HYTE-työ on kaupungin eri toimialojen yhteistyössä yksilöön, perheeseen, yhteisöihin, väestöön ja näiden arjen elinympäristöihin kohdistuvaa toimintaa. Tärkeitä kumppaneita ovat kolmannen sektorin toimijat sekä kaupunkilaiset.
- HYTE-työ tavoittaa eri ikä- ja väestöryhmät Helsingissä.
- Kaikki Helsingin kaupungin toimialat ja kaupunginkanslia yhteistyössä osallistuvat suunnitelman toteuttamiseen. Myös järjestöt, valtionhallinto, yliopistot ja muut yhteistyökumppanit ovat mukana toiminnassa.

Helsingin hyvinvointisuunnitelman tavoitekokonaisuuksien oletetut vaikutukset

Fyysinen toimintakyky	Psyykinen hyvinvointi	Sosiaalinen hyvinvointi	Elinympäristö
<ul style="list-style-type: none"> • toimintakyky vahvistuu • liikunnallinen elämäntapa lisääntyy • elintavat paranevat (ylipaino, ravitsemus, päihteiden käyttö, uni) • koettu terveys paranee 	<ul style="list-style-type: none"> • hyvinvointi ja elämänlaatu paranevat • mielen hyvinvointi vahvistuu • merkityksellinen tekeminen lisääntyy • tarpeellisuuden tunne vahvistuu • työllisyysaste paranee 	<ul style="list-style-type: none"> • sosiaaliset suhteet vahvistuvat • osallisuuden kokemus lisääntyy • yhteisöllisyys vahvistuu • vaikutusmahdollisuudet lisääntyvät • toimijuus vahvistuu • yksinäisyys vähenee 	<ul style="list-style-type: none"> • mahdollisuudet mielekkääseen harrastamiseen ja vapaa-aikaan paranevat • lapsen oikeudet vahvistuvat • toimiva ja sujuva arki paranee • turvallisuuden kokemus lisääntyy • lähisuhdeväkivalta vähenee • kaupunkitilan viihtyvyys lisääntyy

Kaupunkilaisilla on hyvä, turvallinen ja omanlaisensa elämä viihtyisässä ja kauniissa kaupunkitilassa.

1. Mielen hyvinvointi

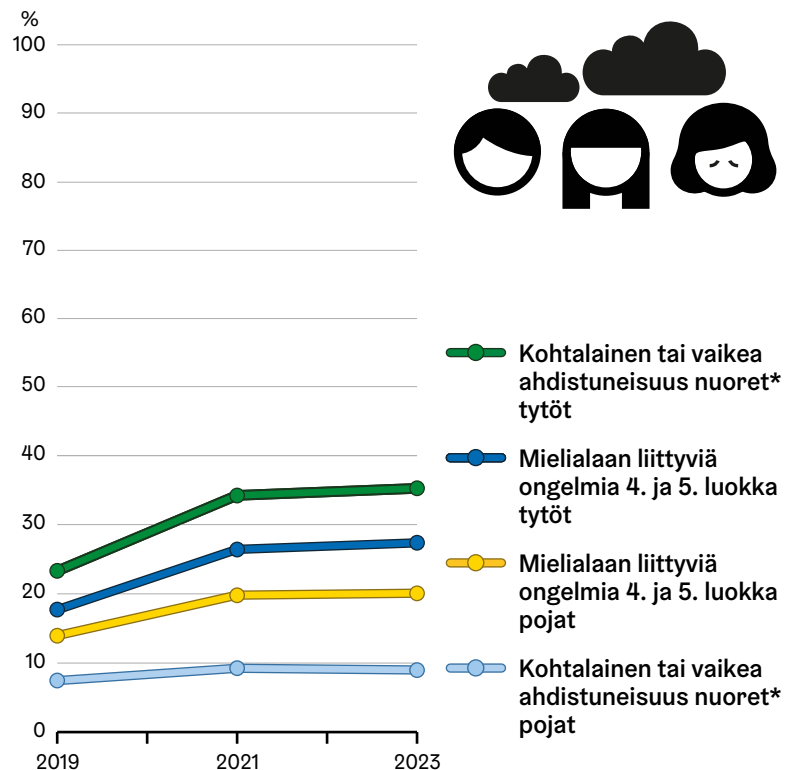
- Toimenpiteet: 16 kpl
- Toimenpiteiden prosessimittarit: 21 kpl
- Seurantamittarit: 10 kpl

HYTE-työ toteuttaa kestävän kehityksen tavoitteita

Lasten ja nuorten koettu mielen hyvinvointi on pysynyt aiempaa huolestuttavammalla tasolla varsinkin tytöillä. Yli kolmannes nuorista tytöistä kokee kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuutta. Myös työikäisten ja ikääntyneiden kokema psyykinen kuormittuneisuus on yleisempää naisilla kuin miehillä. Joka viides työikäinen nainen on psyykkisesti merkittävästi kuormittunut. Melkein joka neljäs Suomeen muuttaneista 20–74-vuotiaista helsinkiläisistä on psyykkisesti merkittävästi kuormittunut.

Lasten ja nuorten koettu mielen hyvinvointi Helsingissä sukupuolittain

Varsinkin tyttöjen kokemat mielen hyvinvoinnin haasteet ovat pysyneet huolestuttavalla tasolla. Syntyperän mukaan ei havaita tilastollisesti merkitseviä eroja tyttöjen osalta, mutta ulkomaalaistaustaiset nuoret pojat kokevat kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuutta yleisemmin kuin suomalaistaustaiset nuoret pojat.

* nuoret= 8. ja 9. luokka sekä lukion ja ammatillisen koulutuksen 1. ja 2. vuosikurssi, alle 21-vuotiaat

Aineistolähde: THL/Kouluterveyskysely

Psyykkisesti merkittävästi kuormittuneet, yli 20-v., v. 2023

20–64-v.

Naiset

21%

(+1 %-yks. vrt. v. 2020)

Miehet

17%

(-1 %-yks. vrt. v. 2020)

65–74-v.

Naiset

13%

(+3 %-yks. vrt. v. 2020)

Miehet

10%

(+1 %-yks. vrt. v. 2020)

Yli 75-v.

Naiset

14%

(-1 %-yks. vrt. v. 2020)

Miehet

11%

(+1 %-yks. vrt. v. 2020)

Psyykkisesti merkittävästi kuormittuneet, Suomeen muuttaneet 20–74-v., v. 2022

20–74-v.

Naiset

23%

Miehet

24%

Suomeen muuttaneiden 20–74-vuotiaiden helsinkiläisten kokemassa psyykkisessä kuormittuneisuudessa ei esiinny tilastollisesti merkitseviä eroja koulutustaustan mukaan.

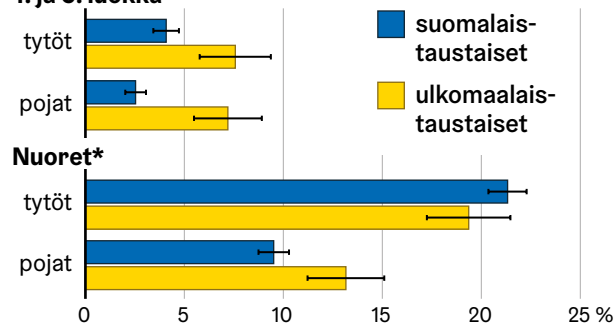
Aineistolähde: THL/MoniSuomi

Miten helsinkiläisten mieli voi?

Nuorten yksinäisyyden pitkään jatkunut yleistyminen on taittunut. Silti yksinäisyyttä kokevien nuorten osuus on korkeampi kuin vuonna 2019. Vuonna 2023 nuorista 16 % koki yksinäisyyttä, kun osuus vuonna 2019 oli 13 %.

Lasten ja nuorten yksinäisyys sukupuolen ja syntyperän mukaan v. 2023

4. ja 5. luokka

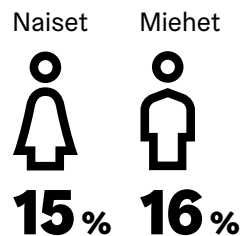

Yksinäisyys on yleisintä nuorilla tytöillä. Yksinäisyydessä havaitaan tilastollisesti merkitseviä eroja syntyperän mukaan. Ulkomaalaistaustaiset 4.- ja 5.-luokkalaiset kokevat yksinäisyyttä yleisemmin kuin suomalaistaustaiset. Nuorten osalta ero havaitaan pojilla; ulkomaalaistaustaiset nuoret pojat kokevat yksinäisyyttä yleisemmin kuin suomalaistaustaiset nuoret pojat.

* nuoret= 8. ja 9. luokka sekä lukion ja ammatillisen koulutuksen 1. ja 2. vuosikurssi, alle 21-vuotiaat

Aineistolähde: THL/Kouluterveyskysely

Itsensä yksinäiseksi tuntevat, Suomeen muuttaneet 20–74-v., v. 2022

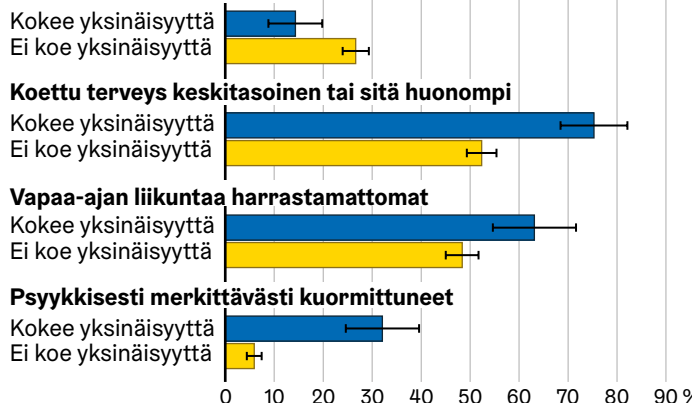

Suomeen muuttaneiden 20–74-vuotiaiden helsinkiläisten kokema yksinäisyys on muita yleisempää opiskeluiden takia maahan muuttaneiden keskuudessa.

Aineistolähde: THL/MoniSuomi

Koetun yksinäisyyden yhteys muuhun hyvinvointiin yli 75-vuotiailla helsinkiläisillä

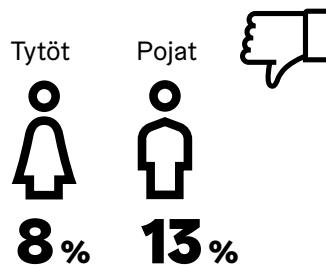
Aktiivinen osallistuminen

Myös ikääntyneiden yksinäisyys on vähentynyt. Vuonna 2023 yli 75-vuotiaista helsinkiläisistä 14 % koki yksinäisyyttä, kun osuus oli 17 % vuonna 2020. Yli 75-vuotiaiden yksinäisyys heijastuu kielteisesti muuhun koettuun hyvinvointiin, kuten koettuun terveyteen, järjestöjen tms. toimintaan aktiivisesti osallistumiseen, vapaa-ajan liikuntaan tai psyykkiseen kuormittuneisuuteen.

Aineistolähteet: PKS-hyvinvointikysely & Terve Suomi

Koulutuksen ulkopuolella olevat 17–24-vuotiaat v. 2022¹

Noin joka kymmenes 17–24-vuotias helsinkiläisnuori on koulutuksen ulkopuolella. Osuudet ovat kasvaneet sekä tytöillä että pojilla.

Aineistolähde: Tilastokeskus/Tutkintorekisteri ¹ HYTE-kerroin-indikaattori

Miten toimenpiteet etenevät?

- Lasten ja nuorten varhaiseen mielenterveysongelmien tunnistamiseen liittyvän näyttöön perustuvan HYVÄ-mallin koulutuksia on jatkettu.
- Kouluvalmentajatoimintaa sekä kouluissa tehtävää nuorisotyötä on vahvistettu.
- Lasten, nuorten ja perheiden matalan kynnyksen palvelumalli on päivitetty. Mallin avulla mielenterveyspalvelujen tarve tunnistetaan varhaisemmin ja tukea tarvitseva lapsi ja nuori ohjautuu oikean palvelun piiriin joustavammin. Mallia on suunnattu erityisesti koulujen käyttöön.
- Vauvaperheohjausta on käynnissä 10 leikkiperheessä. Toiminnalla tuetaan lapsiperheiden hyvinvointia ja arjessa selviytymistä.
- Henkilöstön osaamista mielen hyvinvoinnin menetelmistä, materiaaleista ja omahoito-ohjelmista on lisätty. Kaupunkilaisten tietoisuutta olemassa olevista omahoito-ohjelmista on lisätty järjestämällä ammattilaisten vetämiä tiedotus- ja infotilaisuuksia Helsingin työväenopistossa.
- Ikääntyneille suunnattuja mielen hyvinvointia tukevia tapahtumia on järjestetty runsaasti. Niihin on myös osallistunut runsas joukko ikääntyneitä. Esim. kirjastokävelyihin osallistui 1 300 kävelijää ja Unelmien lavatansseilla oli yli 1 000 osallistujaa.
- Hyvän mielen kunta -tarkistuslistaa on kokeiltu ja teemaan liittyvä opinnäytetyö on valmistunut.

Lähde: HYTE-toimenpiteiden seuranta

Yhteenveto

2. Harrastaminen ja vapaa-aika

- Toimenpiteet: 14 kpl
- Toimenpiteiden prosessimittarit: 18 kpl
- Seurantamittarit: 5 kpl

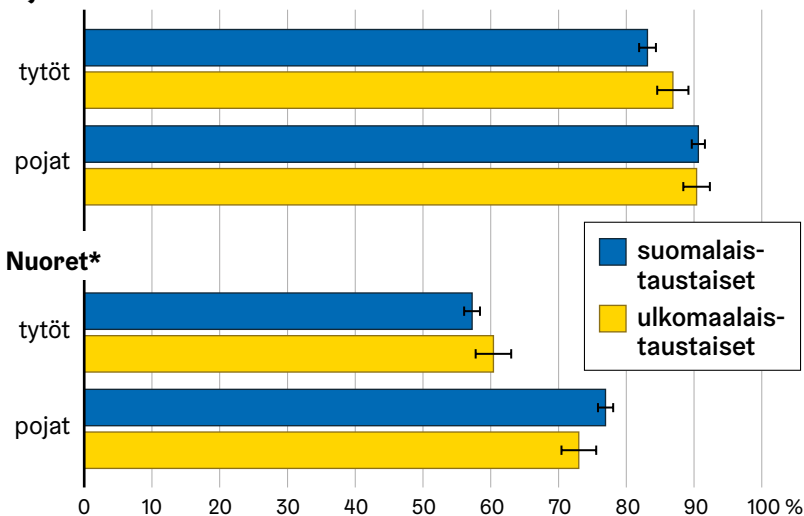
HYTE-työ toteuttaa kestävän kehityksen tavoitteita

Suuri osa lapsista ja nuorista on tyytyväisiä elämäänsä, mutta silti elämään tyytyväisten osuus on heikompä kuin vielä 2010-luvulla. Erityisesti nuoret tytöt ovat tyytyväisiä elämäänsä harvemmin kuin vastaavan ikäiset pojat. Myös aikuisväestön ja ikääntyneiden kokemus elämänlaadusta on pääosin aiempaa heikompää. Työkäiset ja yli 75-vuotiaat naiset kokevat elämänlaatunsa heikommaksi kuin miehet kyseisissä ikäryhmissä. Vajaa puolet Suomeen muuttaneista 20–74-vuotiaista helsinkiläisistä kokee elämänlaatunsa keskimäärin hyväksi.

Lasten ja nuorten tyytyväisyys elämään sukupuolen ja syntyperän mukaan vuonna 2023

4. ja 5. luokka

* nuoret= 8. ja 9. luokka sekä lukion ja ammatillisen koulutuksen 1. ja 2. vuosikurssi, alle 21-vuotiaat

Aineistolähde: THL/Kouluterveyskysely

Lasten ja nuorten tyytyväisyys elämään heikkeni korona-aikana. Nyt osuudet ovat pääsääntöisesti parantuneet verrattuna vuoteen 2021, mutta silti ne ovat alhaisempia kuin vielä 2010-luvulla. Pojat ovat tyttöjä tyytyväisempiä elämäänsä. Syntyperän mukaan havaitaan muutama tilastollisesti merkitsevä ero. Ulkomaalaistaustaiset tytöt 4. ja 5. luokalla ovat tyytyväisempiä elämäänsä kuin suomalaistaustaiset tytöt. Suomalaistaustaiset nuoret pojat ovat tyytyväisempiä elämäänsä kuin ulkomaalaistaustaiset nuoret pojat.

Elämänlaatunsa keskimäärin hyväksi kokevat, yli 20-v., v. 2023

20–64-v.

Naiset

53%

Miehet

58%

65–74-v.

Naiset

59%

Miehet

60%

Yli 75-v.

Naiset

52%

Miehet

59%

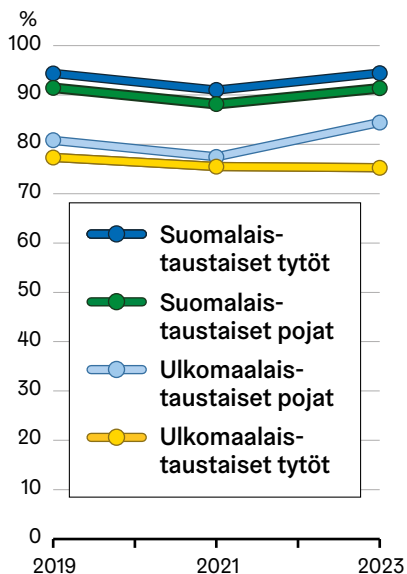
Aineistolähde: THL/Terve Suomi

Työkäisistä ja yli 75-vuotiaista 55 % koki elämänlaatunsa keskimäärin hyväksi vuonna 2023. Kyseinen osuus on n. 6 %-yksikköä heikompä kuin vuonna 2020. Elämänlaatunsa keskimäärin hyväksi kokevien osuus on heikentynyt erityisesti työkäisten keskuudessa. Sekä työkäisillä että yli 75-vuotiailla elämänlaadun kokemuksessa havaitaan selkeä sukupuolten välinen ero. Miehet kokevat elämänlaatunsa keskimäärin hyväksi yleisemmin kuin vastaavanikäiset naiset kyseisissä ikäryhmissä.

Mitä kuuluu helsinkiläisten harrastamiselle ja vapaa-ajalle?

Harrastamisen osuus on kasvanut kaikilla muilla 4.- ja 5.-luokkaisilla paitsi ulkomaalaistaustaisilla tytöillä.

4.- ja 5.-luokkalaiset, jotka harrastavat jotain vähintään kerran viikossa sukupuolen ja syntyperän mukaan

92 % lapsista 4. ja 5. luokalla harrastaa jotain vähintään kerran viikossa. Peruspiirien välinen erotus harrastamisessa on 17 %-yksikköä, vaihteluväli on 82–99 %. Kyseinen ero on kaventunut verrattuna vuoteen 2021, jolloin peruspiirien välinen erotus oli 24 %-yksikköä.

Aineistolähde: THL/Kouluterveyskysely

Elämänlaatussa keskimäärin hyväksi kokevat, Suomeen muuttaneet 20–74-v., v. 2022

47 % Suomeen muuttaneista 20–74-vuotiaista helsinkiläisistä kokee elämänlaatussa keskimäärin hyväksi. Koe-tussa elämänlaadussa ei havaita tilastollisesti merkitseviä eroja koulutustaustan, maahantulon syyn tai taustamaan mukaan.

Aineistolähde: THL/MoniSuomi

Asuinalueellani on mielestäni tarpeeksi itseäni kiinnostavia vapaa-ajan mahdollisuuksia, syksy 2023

58%

(-13 %-yks. vrt. syksyyn 2022)

Aineistolähde: Helsinki-barometri

Erityisesti heikommin toimeentulevat kokevat aiempaa harvemmin, että asuinalueella on itseään kiinnostavia vapaa-ajan mahdollisuuksia.

Raitiovaunulla saavutettavilla alueilla asuvat kokevat vapaa-ajan mahdollisuudet kiinnostavina useammin kuin muilla alueilla Helsingissä asuvat.

Lähde: Mustonen, 2023; aineistolähde: Helsinki-barometri.

Miten toimenpiteet etenevät?

- Kulttuurin kummilapsitoiminta on vakiinnuttanut asemaansa ja vuosina 2020–2023 syntyneistä helsinkiläisvauvoista Kulttuurin kummilapsia on 17 376. Näistä vieraskielisiä 24 %.
- Lapsille ja nuorille on tarjottu monipuolisesti ryhmämuotoista harrastustoimintaa ja kyseinen ryhmämuotoinen harrastustoiminta tavoittaa myös suuren osan lapsia ja nuoria. Ryhmämuotoista harrastustoimintaa tarjotaan mm. osana Suomen harrastamisen mallia, liikunta-palveluissa, nuorisopalveluissa, kirjastoissa sekä osana Annantalon toimintaa.
- Toisen asteen opiskelijoiden kyvykkyyttä käsitellä mielenterveyden kysymyksiä ja päihteiden käyttöä on vahvistettu taiteen ja kulttuurin keinoin yhteistyössä Q-teatterin kanssa. Toiminta on osa Helsingin ehkäisevää päihdetyötä.
- Liikkumista ja kulttuurin harrastamista edistävää LiiKu-tuki toimintamallia on pilotoitu ja integroidaan jatkossa osaksi Helsingin kestävästi kasvun hanketta.
- Ikääntyneille suunnattu kulttuurikaveritoiminta on jatkunut Helsinki Mission toteuttamana.
- Kulttuurisen vanhustyön kehittäminen on yksi seniorikeskusten painopisteistä ja henkilöstön osaamista aiheesta on lisätty esim. Helvi-virtuaaliohjaimen kautta. Aiheesta on myös valmistunut opinnäytetyö.
- Ikääntyneille suunnattuja vapaan sivistystyön järjestämiä liikunta- ja tanssikursseja on lisätty. Arbiksessa 41 % (69 kpl) liikuntakursseista oli suunnattu ikääntyneille ja työväenopistossa 44 % (175 kpl).
- Vapaaehtoisille suunnattuja koulutuksia, luentoja ja tapahtumia toteutettiin vuoden aikana runsaasti ja niiden teemoina olivat mm. muisti, vieraskasvilajit, varautuminen, tunneälykyys, äänenhuolto, liikunta ja yksinäisyys. Lisäksi osa vapaaehtoisista suoritti omatoimisesti Helvi-verkkokoulutuksen.

Lähde: HYTE-toimenpiteiden seuranta

Yhteenveto

Ei aloitettu Juuri aloitettu Hyvin käynnissä Valmis

3. Liikkuminen

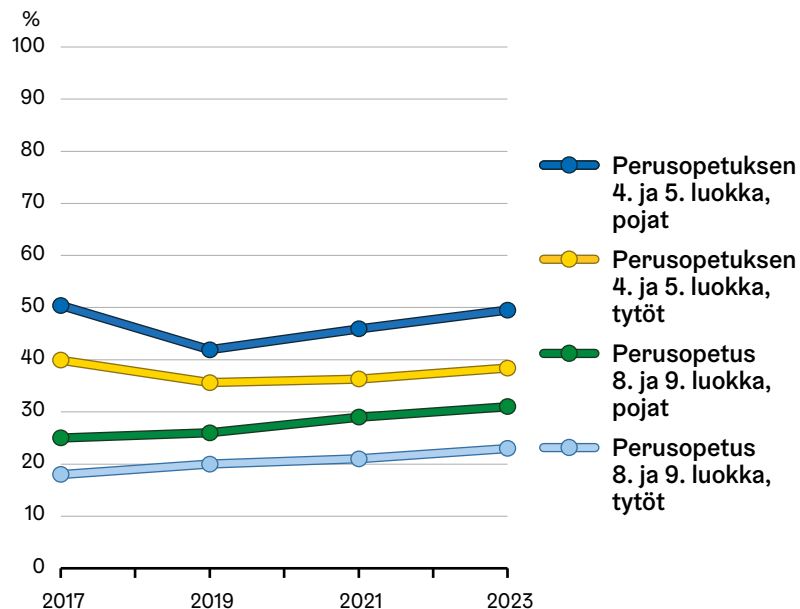
- Toimenpiteet: 10 kpl
- Toimenpiteiden prosessimittarit: 17 kpl
- Seurantamittarit: 5 kpl

HYTE-työ toteuttaa kestävän kehityksen tavoitteita

Aiempaa suurempi osa lapsista ja nuorista liikkuu vähintään tunnin ajan päivässä eli suosituksen mukaan. Silti suosituksen mukaan liikkuvien poikien osuus kasvaa tyttöjä reippaammin. Myös työikäisissä ja ikääntyneissä havaitaan vastaava ero sukupuolten välillä. Suurempi osa naisista liikkuu liian vähän terveysliikuntasuosituksen mukaan.

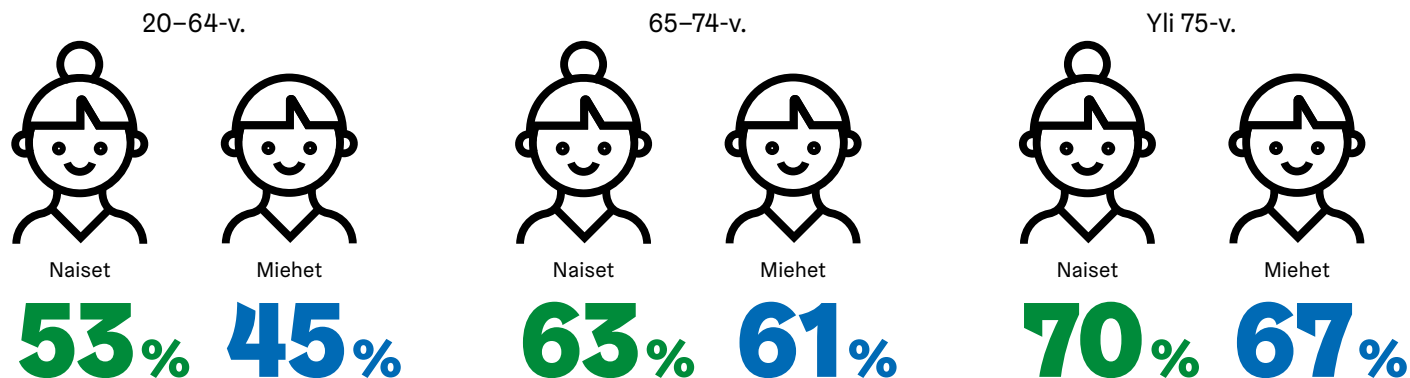
Lapset ja nuoret, jotka liikkuvat vähintään tunnin ajan päivässä sukupuolittain

Aineistolähde: THL/Kouluterveyskysely

Vähintään tunnin päivässä liikkuvien lasten ja nuorten osuus kasvaa. Suurempi osa pojista kuin tytöistä liikkuu vähintään tunnin ajan päivässä. Vähintään tunnin päivässä liikkuvien osalta ei havaita tilastollisesti merkitseviä eroja syntyperän mukaan muuten paitsi 4. ja 5. luokalla suurempi osa suomalaistaustaisista pojista (50 %) liikkuu vähintään tunnin ajan päivässä kuin ulkomaalaistaustaisista pojista (45 %). Silti kyseiset osuudet sekä suomalaistaustaisilla että ulkomaalaistaustaisilla pojilla ovat huomattavasti korkeampia kuin vastaavan vuosiluokan tytöillä tai verrattuna 8. ja 9. luokan osuuksiin.

Terveysliikuntasuosituksen mukaan liian vähän liikkuvien osuus v. 2023, yli 20-v.

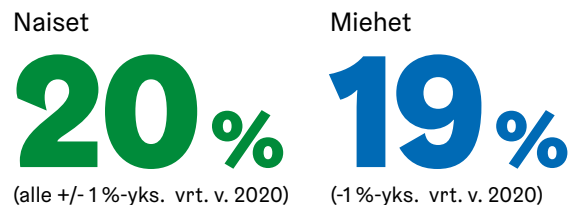
Aineistolähde: THL/Terve Suomi

Miltä näyttää helsinkiläisten liikunnallinen elämäntapa?

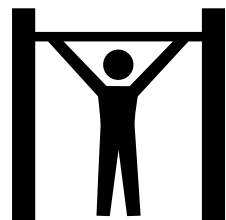

Joka viides Helsingin kaupungin työntekijöistä liikkuu vähän vapaa-ajalla ja työmatkoilla.

Vapaa-ajalla ja työmatkoilla vähän liikkuvat työntekijät sukupuolittain v. 2022

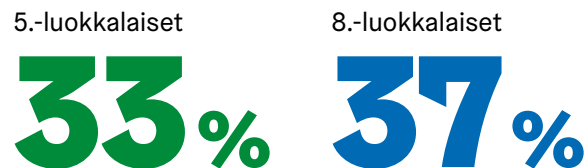

Aineistolähde TTL/Kunta10-tutkimus

Noin joka kolmanneksella 5.- ja 8.-luokkalaisella on heikko fyysinen toimintakyky.

Osuus lapsista ja nuorista, joilla on heikko fyysinen toimintakyky v. 2023

Aineistolähde: Opetushallitus/Move!-mittaus

Osuus lapsista ja nuorista, joilla on heikko fyysinen toimintakyky, vaihtelee selkeästi Helsingin eri alueiden välillä. Korkein osuus on 58 % ja alhaisin 4 %.

Vähän vapaa-ajalla ja työmatkoilla liikkuvien työntekijöiden osuus on laskenut. Vielä vuonna 2018 noin 23 % Helsingin kaupungin työntekijöistä liikkui vähän vapaa-ajalla ja työmatkoilla, kun nyt osuus on 20 %. Myönteinen muutos havaitaan sekä naisilla että miehillä.

Liikkumissopimuksen käyttöaste sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalveluissa v. 2023

(tilanne 31.12.2023)
(+ 7 %-yks. vrt. v. 2022)

Aineistolähde: Helsingin kaupunki/sotepe-toimiala

Miten toimenpiteet etenevät?

- Liikkuvaa varhaiskasvatusohjelmaa on toteutettu aktiivisesti.
- Varhaiskasvatuksen johtajista 87 % arvioi, että liikkuminen ja fyysinen aktiivisuus on integroitunut osaksi varhaiskasvatussuunnitelman mukaista perustoimintaa.
- Move!-mittauksien tulosten hyödyntämistä ja käsittelyä on edistetty eri palveluissa.
- Toisella asteella toteutettavaa liikuntacoach-toimintaa on laajennettu. Kokemusten ja palautteiden perusteella liikuntacoach-toiminnalla pystytään aktiivisesti poistamaan liikkumisen esteitä.
- Koulujen PT-toiminnassa (personal trainer) on ollut 212 nuorta ja 912 liikuntaneuvonnan käyntikertaa.
- Opetus- ja kulttuuriministeriön Liikkuva työelämä -palkinto myönnettiin Helsingin kaupungille ansiokkaasta työstä työkyvyn ja työhyvinvoinnin edistämiseksi liikunnallisin keinoin.
- Liikkumissopimuksen koulutuksia ja verkostotilaisuuksia ikäntyneiden arkiliikkumisen sekä liikkumissopimuksen toteuttamisen tukemiseksi järjestettiin yhteensä kolme v. 2023. Tilaisuudet tavoittivat liikkumisvastaavia sekä muita liikkumissopimuksen parissa työskenteleviä laajasti eri palveluista.
- Noin 127 ikääntyneiden liikunnan vertaisohjaajaa on koulutettu.
- Valtionperintöavustuksista on myönnetty rahoitusta 25 uudelle ikääntyneiden liikkumisen edistämisen hankkeelle.

Lähde: HYTE-toimenpiteiden seuranta

Yhteenveto

4. Terveelliset elintavat

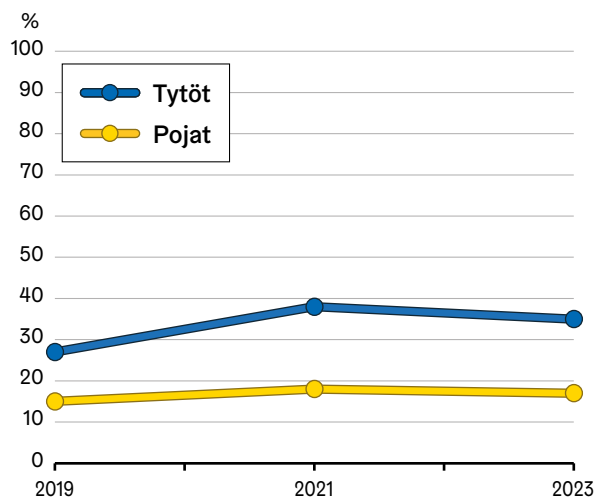

- Toimenpiteet: 31 kpl
- Toimenpiteiden prosessimittarit: 39 kpl
- Seurantamittarit: 10 kpl

HYTE-työ toteuttaa kestävän kehityksen tavoitteita

8.- ja 9.-luokkalaiset, jotka kokevat terveydentilansa keskinkertaiseksi tai sitä huonommaksi¹

¹HYTE-kerroin-indikaattori
Aineistolähde: THL/Kouluterveyskysely

Tytöt kokevat terveydentilansa keskinkertaiseksi tai sitä huonommaksi useammin kuin pojat. Ulkomaalaistaustaiset lapset ja nuoret kokevat terveydentilan keskinkertaiseksi tai sitä huonommaksi useammin kuin suomalaistaustaiset lapset ja nuoret. Ylipäättänsä terveydentilansa keskinkertaiseksi kokevien nuorten osuus on jonkin verran alhaisempi kuin vuonna 2021, mutta selkeästi korkeampi kuin vielä runsas 10 vuotta sitten.

Terveytensä keskitasoiseksi tai sitä huonommaksi kokevat, v. 2023

20–64-v.

Naiset

26%

Miehet

26%

65–74-v.

Naiset

45%

Miehet

40%

Yli 75-v.

Naiset

48%

Miehet

45%

Aineistolähde: THL/ Terve Suomi

Terveytensä keskitasoiseksi tai sitä huonommaksi kokevat, Suomeen muuttaneet 20–74-v., v. 2022

20–74-v.

Naiset

36%

Miehet

28%

Aineistolähde: THL/MoniSuomi

Suomeen muuttaneista 20–74-vuotiaista helsinkiläistä 32 % kokee terveytensä keskitasoiseksi tai sitä huonommaksi. Terveydentilan kokemuksessa havaitaan erot koulustaustan mukaan Suomeen muuttaneiden keskuudessa. Perusasteen tai toisen asteen tutkinnon suorittaneet kokevat terveytensä keskitasoiseksi tai sitä huonommaksi useammin kuin korkean koulutuksen omaavat.

5. Hyvät väestösuhteet

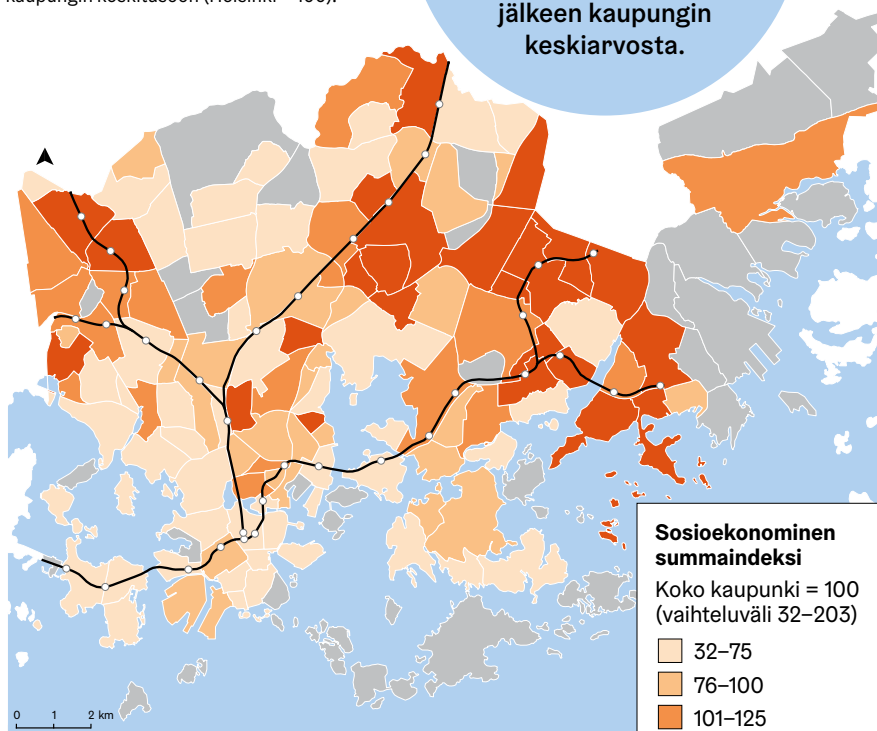
- Toimenpiteet: 17 kpl
- Toimenpiteiden prosessimittarit: 27 kpl
- Seurantamittarit: 11 kpl

HYTE-työ toteuttaa kestävä kehityksen tavoitteita

Sosioekonomisen summaindeksin arvo Helsingin osa-alueilla 2021*

*Sosioekonominen summaindeksi on muodostettu alueen työttömyysasteen, vain perusasteen tutkinnon suorittaneiden ja alimpaan tuloviidennekseen kuuluvien osuudesta, jotka on suhteutettu kaupungin keskitasoon (Helsinki = 100).

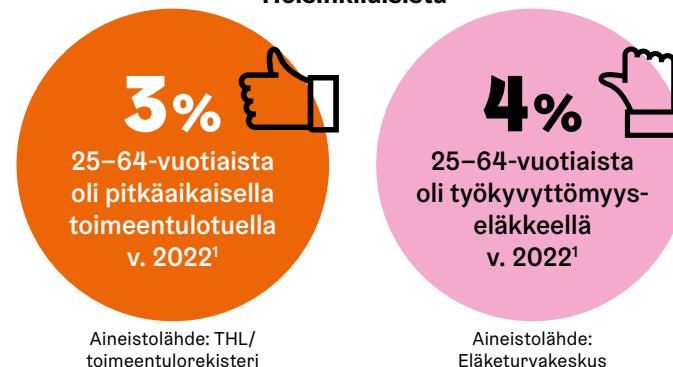
© Taustakartan aineistot: Helsingin kaupunkimittauspalvelut, Helsingin seudun kunnat ja HSY, 2021. Lähde: Helsingin kaupunki, kaupunkitietopalvelut. Aineistolähde: Tilastokeskus.

Maahanmuuttajataustaisten lapsiperheiden asuminen on eriytynyt kantaväestöstä selvästi jyrkemmin kuin maahanmuuttajataustaisten lapsettomien asuminen. Seitsemällä Helsingin osa-alueella vieraskielisten osuus 0–15-vuotiaista lapsista oli vuoden 2022 lopussa yli 50 %. (Aineistolähde: Helsingin kaupunki/aluesarjat)

Aineistolähteet: Tilastokeskus / Tutkintorekisteri, Tilastokeskus / Työssäkäyntitilasto

Alueiden väliset erot ovat kasvaneet viime vuosina. Sosioekonomisesti alimpaan kymmenykseen lukeutuvat alueet ovat jääneet entistä enemmän jälkeen kaupungin keskiarvosta.

Helsinkiiläisistä

Vuoden 2022 lopussa pitkäaikaistyöttömien osuus kaikista työttömistä oli keskimäärin 42 %. Peruspiirittämällä pitkäaikaistyöttömien osuudet kaikista työttömistä vaihtelivat 35–49 % välillä. Pitkäaikaistyöttömiä luokiteltujen osuudet jakautuvat kaupungin sisällä tasaisemmin kuin kokonaistyöttömyys; myös matalan työttömyysasteen alueilla löytyy keskiarvoa korkeampia pitkäaikaistyöttömien osuuksia ja toisaalta melko korkeiden työttömyysasteiden alueilla löytyy kaupungin keskiarvoa alempia pitkäaikaistyöttömien osuuksia.

Lähde: Salorinne, 2023; Aineistolähde: TEM.

¹ HYTE-kerroin-indikaattori

Millaiset ovat helsinkiläisten väestösuhteet?

Väestöryhmien väliset suhteet asuinalueellani ovat hyvät, syksy 2023

65%

(-8 %-yks. vrt. syksy 2022)

Aineistolähde: Helsinki-barometri

Hyväosaisina itseään pitävät ovat muita enemmän sitä mieltä, että väestöryhmien väliset suhteet asuinalueella ovat hyvät. Myös sosioekonomisesti paremmilla alueilla asuvat kokevat väestöryhmien väliset suhteet hyväiksi muilla alueilla asuvia useammin.

Lähde: Mustonen, 2023; Aineistolähde: Helsinki-barometri.

Hyvät vaikutusmahdollisuudet koulussa v. 2023

8.- ja 9.-luokka

Tytöt

Pojat

8% **17%**

Koetut vaikutusmahdollisuudet koulussa ovat parantuneet. Varsinkin aiempaa useampi poika kokee vaikutusmahdollisuudet hyväiksi. Vaikutusmahdollisuuksia ovat mm. osallistuminen koulun yhteisten sääntöjen laatimiseen, oppituntien järjestelyihin tai koulutuntien suunnitteluun.

Lukio

Tytöt

Pojat

13% **19%**

AOL

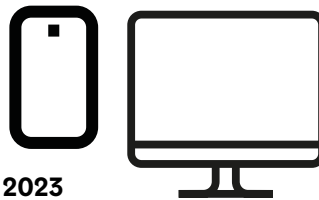
Tytöt

Pojat

21% **34%**

Aineistolähde: THL/Kouluterveyskysely

Varsinkin yli 65-vuotiaista valtaosa on kokenut esteitä ja huolia sähköisten palveluiden käytössä.

Kokenut esteitä ja huolia sähköisten palveluiden käytössä v. 2023

20–64-v.

65–74-v.

Yli 75-v.

Naiset

68%

Miehet

65%

Naiset

85%

Miehet

82%

Naiset

92%

Miehet

90%

Aineistolähde: THL/Terve Suomi

Miten toimenpiteet etenevät?

- Lapsiystävällinen kunta -työtä on edistetty aktiivisesti. Lapsen oikeuksien koulutuskokonaisuuteen on osallistunut lähes 2 500 ammattilaista ja lapsivaikutusten arvioinnin malli on saatu valmiiksi. Lasten palautekäytäntöjä ja turvallisuuden tunteen parantamisen pilotteja on toteutettu yhdessä lasten kanssa. Suunnittelutyökalu lasten ja nuorten kuulemiseen ja lapsiystävälliseen palautteenkeruuseen on valmistunut.
- Apulaispormestarin nuorten toimialailat on toteutettu vuoden aikana kaikilla toimialoilla.
- Alueellista ilmiöjohtamista on vahvistettu lasten ja nuorten viidessä alueellisessa yhteistyöverkostossa.
- Päättyneessä Helsingin työllisyyspalveluiden Digityöelämää -hankkeessa järjestettiin yhteensä 3 567 lähiopetuspäivää työnhakijoille, joilla oli puutteita digiosaamisessa.
- Vammaisten työllistymisen tueksi on toteutettu 113 erilaista virtuaalista palvelua mm. virtuaaliclubi, digiclubi, digituki. Asiakaskontakteja on ollut 287. Asiakkaiden arvion mukaan palveluiden keskiarvo on ollut 4,4 (asteikko 1–5).
- Toimialojen osallisuussuunnitelmat ovat valmistuneet ja ne on hyväksytty lautakunnissa. Niille on myös luotu yhtenäinen raportointipohja.
- OmaStadissa on jaossa 8,8 miljoonaa euroa. Ehdotusvaiheessa järjestettiin 60 työpajaa ja ehdotuksia jätettiin yhteensä 1626. Vuoden 2024 äänestykseen päätyi näistä ehdotuksista yhteensä 701.
- Kaupunkilaiskeskusteluja on järjestetty 15:lla alueella, painottuen kaupunkiuudistusalueille. Tehdyn arvioinnin mukaan kaupunkilaiskeskustelut ovat vahvistaneet kaupunkilaisten ja kaupungin avointa ja vuorovaikutteista toimintakulttuuria. Lisäksi kohderyhmäkohtaiset ja satunnaisotannalla toteutetut keskustelut ovat vahvistaneet heikommin kuuluvia ääniä.
- Ikääntyneille on ollut tarjolla runsaasti tietotekniikkaan, älylaitteiden ja keskeisten sähköisten asiointipalveluiden käyttöön liittyviä tapahtumia, joissa on voinut opetella kyseisten ratkaisujen käyttämistä (esim. digiystävä-kokeilut, some-kurssit, sähköisen asioinnin kurssit).

Lähde: HYTE-toimenpiteiden seuranta

Yhteenveto

Ei aloitettu Juuri aloitettu Hyvin käynnissä Valmis

6. Turvallinen ja kaunis kaupunki

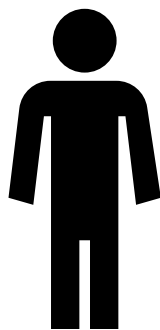
- Toimenpiteet: 18 kpl
- Toimenpiteiden prosessimittarit: 23 kpl
- Seurantamittarit: 6 kpl

HYTE-työ toteuttaa kestävän kehityksen tavoitteita

Valtaosa pitää edelleen omaa asuinalueetta viihtyisenä sekä kokee oman asuinalueensa viikonloppuisin turvallisena, vaikka kyseiset osuudet ovat laskeneet aiempaan verrattuna. Myös huolissaan olo häiriökäyttäytymisestä on yleistynyt hieman. Valtaosa matkoista kuljetaan kestävästi.

Syksyllä 2023 helsinkiläisistä

87%

koki oman asuin-
alueensa viihtyisenä
(-3 %-yks. vrt. syksy 2023)

77%

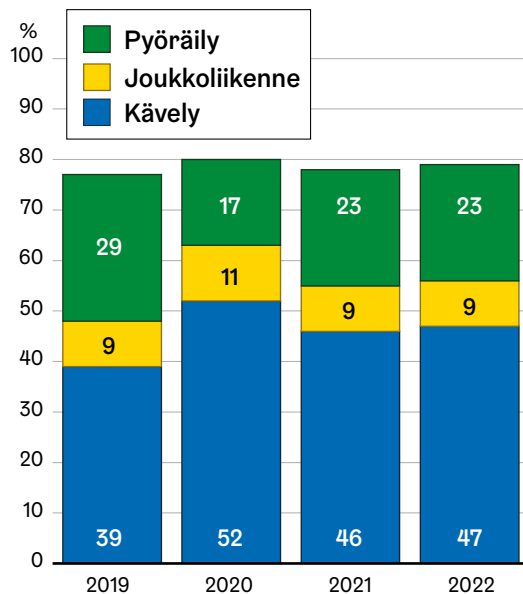
koki oman asuinalueensa
viikonloppuisin turvallisena
(-5 %-yks. vrt. syksy 2022)

Aineistolähde: Helsinki-barometri

Syksyllä 2023 Helsinki-barometriin vastanneista naisista 60 % ja 51 % miehistä oli huolissaan häiriökäyttäytymisen lisääntymisestä. Itsensä hyväosaisiksi kokevat olivat harvemmin huolissaan häiriökäyttäytymisestä kuin itsensä huono-osaisiksi kokevat. Yli 60-vuotiaita huolestutti muita ikäryhmiä enemmän häiriökäyttäytymisen lisääntyminen.

Lähde: Järvelä, 2024; Aineistolähde: Helsinki-barometri.

Kestävät kulkumuodot pääasiallisen kulkumuodon mukaan

Aineistolähde: Kaupunkiympäristön toimiala

Lähes 80 prosenttia Helsingissä tehtävistä matkoista tehdään joko kävellen, pyörällä tai joukkoliikenteellä. Korona-aika lisäsi etenkin kävellen tehtyjen matkojen kulkutapaosuutta, ja kävelyn kulkutapaosuus on pysynyt korkeana.

Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä/
10 000 vastaavan ikäistä, v. 2022¹

418

¹HYTE-kerroin-indikaattori
Aineistolähde: THL/hoitoilmoitusrekisteri

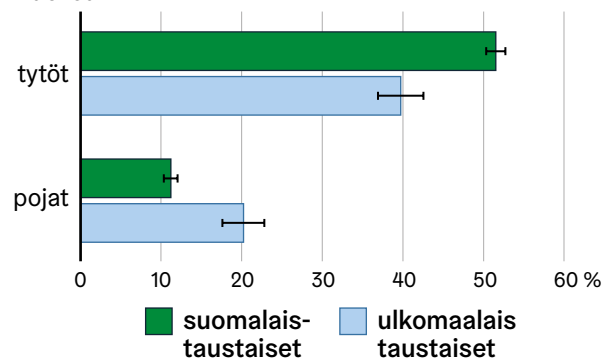
Koetaanko Helsinki turvallisena ja kauniina kaupunkina?

Yli puolet nuorista tytöistä on kokenut häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua edeltävän vuoden aikana. Kokemukset ovat muita yleisempiä suomalaistaustaisten tyttöjen keskuudessa.

Kokenut häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua vuoden aikana v. 2023

Nuoret*

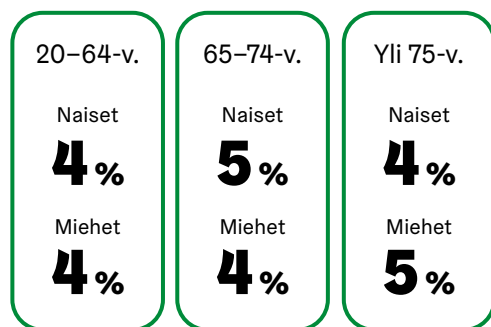
* nuoret= 8. ja 9. luokka sekä lukion ja ammatillisen koulutuksen 1. ja 2. vuosikurssi, alle 21-vuotiaat

Aineistolähde: THL/Kouluterveyskysely

Tytöt kokevat häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua selvästi useammin kuin pojat. Erityisesti helsinkiläiset tytöt kokevat julkisissa tiloissa häirintää keskimääräistä yleisemmin. Syntyperän mukaan tarkasteltuna suomalaistaustaiset tytöt kokevat häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua useammin kuin ulkomaalaistaustaiset tytöt, kun taas ulkomaalaistaustaiset pojat kokevat häirintää useammin kuin suomalaistaustaiset pojat.

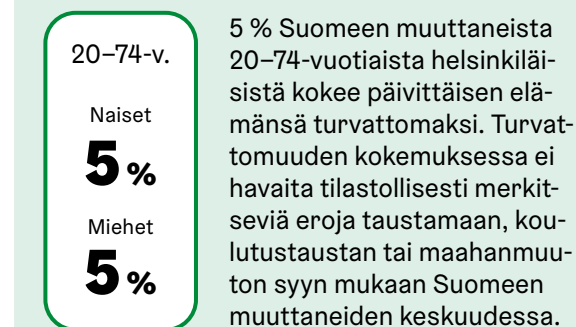
Harva aikuinen kokee elämänsä turvattomaksi päivittäin.

Päivittäin elämänsä turvattomaksi kokevat, v. 2023

Aineistolähde: THL/ Terve Suomi

Päivittäin elämänsä turvattomaksi kokevat, Suomeen muuttaneet 20–74-v., v. 2022

Aineistolähde: THL/MoniSuomi

Miten toimenpiteet etenevät?

- Ammattilaisten osaamista lasten ja nuorten radikalisoitumisesta, polarisaatiosta ja vihapuheesta on jatkettu. Tilaisuuksiin on osallistunut 2 275 henkilöä (450 henkilöä v. 2022). Lisäksi on jalkautettu eri toimialoille vihapuheeseen puuttumisen toimintamalli ja vahvistettu turvallista toimintaympäristöä.
- Kaikissa nuorisotyöyksiköissä on laadittu turvallisen tilan periaatteet henkilöstölle ja nuorille.
- Kaupunkiyhteinen lähisuhdeväkivaltatyöryhmä on järjestänyt laajasti koulutusta, webinaareja ja keskustelutilaisuuksia. Näissä on ollut yhteensä 1827 osallistujaa. Vuonna 2023 järjestettiin Rakaskin ihminen voi satuttaa -tiedotuskampanja, jonka kohderyhmä olivat aikuiset lähisuhdeväkivallan tekijät. Lisäksi vuoden 2022 lapsille ja nuorille kohdennettu kampanja uusittiin sosiaalisessa mediassa. Lähisuhdeväkivallan ehkäisytoimenpideohjelmia on laadittu.
- Koulujen pyöräpysäköintisuunnitelmat ovat valmiit. Noin 1 000 pyöräpysäköintipaikkaa on toteutettu v. 2023.
- Osana kaupungin placemaking-toimintaa on Mellunkylässä kokeiltu miten vehreät oleskelupaikat ja pelit kannustavat nuoria ottamaan tilan haltuunsa ja vaikuttaako se turvallisuuden kokemuksiin. Kokeilujen kautta lapset ja nuoret näkivät, että heiltä kerättyjä ideoita hyödynnettiin.
- Osana koti- ja vapaa-ajan tapaturmatyöryhmän työtä on tunnistettu tie- liikenneonnettomuuksiin, hukkumisiin ja palovammoihin liittyviä tietoja sekä luokiteltu erilaisia tapaturmatyyppejä. Koonti haasteista ja suosituksista on käynnistynyt.
- Omaishoidon kehityskohteina olleet toimintatavat ovat valmistuneet. Uusiin omaishoitajiin otetaan yhteyttä kehitetyn toimintatavan mukaan ja uusille omaishoitajille järjestetään valmennuskursseja. Omaishoidon tuen asiakkaita kannustetaan ja tuetaan pitämään omaishoidon tuen vapaita. Omaishoidon tuen sopimuksella toimivista omaishoitajista vapaitaan piti 45 % v. 2023. Osuus on hieman korkeampi kuin v. 2022 (40 %).

Lähde: HYTE-toimenpiteiden seuranta

Yhteenveto

HYTE-neuvottelut 2024

Helsingin kaupunki neuvottelee vuosittain hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien muiden julkisten toimijoiden, yksityisten yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa sekä HUS-yhtymän kanssa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä koskevista tavoitteista, toimenpiteistä, yhteistyöstä ja seurannasta.

Kolmessa ikäryhmäkohtaisessa HYTE-neuvottelussa keskusteltiin alueellisesta yhteistyöstä ja eriytymisen ehkäisemisestä, liikkumisesta ja harrastamisesta sekä mielen hyvinvoinnista ja päihteiden käytöstä.

80

Helsingin kaupungin edustajaa

75

edustajaa järjestöistä, oppilaitoksista, HUS-yhtymästä ja valtiolta

Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän välinen lakisääteinen HYTE-neuvottelu käytiin marraskuussa 2023. Neuvottelussa sovittiin Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän välisestä HYTE-yhteistyön toimintatavasta, sekä HYTE-neuvottelujen toteutuksesta osana Helsingin HYTE-neuvottelumallia. Lisäksi keskusteltiin yhteistyöstä liittyen Helsingin hyvinvointisuunnitelma- ja -kertomustyöhön.

	Alueellinen yhteistyö ja eriytymisen ehkäiseminen	Liikkuminen ja harrastaminen	Päihteiden käyttö ja mielen hyvinvointi
Lapset, nuoret ja lapsiperheet	<ul style="list-style-type: none"> Palveluiden ulkopuolelle jääneiden lasten, nuorten ja perheiden löytämiseen pitäisi panostaa yhteistyöllä eri sektoreiden välillä, tällä tavoin voitaisiin osaltaan ehkäistä esim. jengiytymistä. Kouluissa olisi hyvä olla edustettuna muitakin ammattiryhmiä kuin opettajat, joiden puoleen voi kääntyä matalalla kynnyksellä. 	<ul style="list-style-type: none"> Luontaisen liikkumisen väheneminen ja tyttöjen liikkumattomuus huolestuttaa. Nuorten liikunta on kaupallistunut ja on osin liian kilpailuhenkistä mikä lisää polarisaatiota, mahdollisuuksia myös muun tyyppiseen liikkumiseen tulisi lisätä. 	<ul style="list-style-type: none"> Nuorten lisääntynyt sähkösavukkeiden käyttö herättää huolta. Päihdekokeiluihin pitäisi tarttua napakammin heti kun niitä havaitaan.
Työikäiset	<ul style="list-style-type: none"> Palvelujen sijoittuminen ja saatavuus tasa-vertaisesti eri alueilla on tärkeää. Kaikki asukasryhmät eivät löydä palveluihin. Olisi huolehdittava siitä, että heille on tarjolla oikeanlaisia palveluita ja ne ovat helposti löydettävissä. 	<ul style="list-style-type: none"> Mahdollisuudet arkiliikuntaan pitäisi tuoda näkyvämmälle esille. Harrastamahdollisuuksissa tulisi huomioida erityisryhmät ja poistaa osallistumisen esteitä. 	<ul style="list-style-type: none"> On tärkeää tuoda esiin elämäntapojen merkitys mielen hyvinvoinnin edistämisen keinona. Samaan aikaan on huolehdittava siitä, että osataan ohjata apua tarvitsevat oikeisiin palveluihin.
Ikääntyneet	<ul style="list-style-type: none"> Digisyrytymisen ehkäisy koetaan tärkeänä. On huolehdittava siitä, että ikääntyneiden palveluja ja tietoja palveluista on saatavilla muutenkin kuin digitaalisessa muodossa. Ikääntyneiden aktiivisuus on polarisoitunut ja olisi löydettävää ne ikääntyneet, jotka eivät itse osaa tai pysty hakeutumaan palveluihin. Erityisesti yksinäisten ikääntyneiden löytäminen on tärkeää. 	<ul style="list-style-type: none"> Hyvällä ja kohdennetulla talvikunnossapidolla voidaan vaikuttaa ikääntyneiden arkiliikuttamiseen ja vähentää pelkoja liukastumisesta ja kaatumisesta. Kaupunkiympäristössä pitäisi olla turvallista ja helppoa liikkua, esimerkiksi huomioida esteettömyys ja parantamalla levähtämismahdollisuuksia penkkejä lisäämällä. 	<ul style="list-style-type: none"> Oikeanlaisten ja oikea-aikaisen palvelujen saannin turvaaminen, palvelutarpeiden tunnistaminen ja puheeksi otto. Palveluja tulisi olla tarjolla muutenkin kuin digitaalisesti. Yksinäisyyden ehkäisy olisi tärkeää, koska yksinäisyys on usein juurisyy liialliseen päihteiden käyttöön.

Keskeisimmät nostot helsinkiläisten hyvinvoinnista, terveydestä ja turvallisuudesta

Fyysinen toimintakyky

- Liikunnallinen elämäntapa on aiempaa yleisempää helsinkiläisten keskuudessa.
- Erytisen ilahduttavaa on havaita, että aiempaa useampi lapsi ja nuori liikkuu vähintään tunnin ajan päivässä. Liikkuminen yleistyy sekä tytöillä että pojilla, mutta se yleistyy huomattavasti reippaammin pojilla.
- Terveellisiin elintapoihin ja liikkumiseen liittyvää palvelutarjontaa on saatavilla aiempaa paremmin ja saavutettavammin kaikenikäisille helsinkiläisille.
- Liikkumissopimuksen käyttöaste sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalveluissa on parantunut reippaasti.

- Noin kolmanneksen lapsen ja nuoren fyysinen toimintakyky on heikko. Alueiden väliset erot toimintakyvyn osalta ovat selkeät ja suuret.
- Yli neljännes työikäisistä kokee terveytensä keskitasoiseksi tai sitä huonommaksi. Puolestaan noin kolmannes Suomeen muuttaneista 20–74-vuotiaista helsinkiläistä kokee terveytensä keskitasoiseksi tai sitä huonommaksi.
- Terveydentilan kokemuksessa, terveellisissä elintavoissa, päihteiden käytössä ja liikkumisessa esiintyy selkeitä eroja eri väestöryhmien välillä. Esimerkiksi sukupuoli, ikä, syntyperä ja/tai koulutustausta määrittävät koettua terveyttä, elintapoja, päihteiden käyttöä ja liikkumista.

Psyykinen hyvinvointi

- Kaupungin henkilöstöä eri palvelukokonaisuuksissa on koulutettu laaja-alaisesti mielen hyvinvointiin liittyvistä teemoista.
- Kouluvalmentajatoiminnalla, liikuntacoacheilla, nuorisotyöllä ja erilaisilla harrastusmahdollisuuksilla on pyritty vahvistamaan lasten ja nuorten mielen hyvinvointia.

- Eryteisesti nuorten tyttöjen kokevat mielen hyvinvoinnin haasteet ovat pysyneet aiempaa huolestuttavamman tasolla.
- Tytöt ja naiset kokevat useammin haasteita mielen hyvinvoinnissa kuin vastaavan ikäiset pojat tai miehet.
- Myös melkein joka neljäs Suomeen muuttaneista 20–74-vuotiaista helsinkiläisistä on psyykkisesti merkittävästi kuormittunut.
- Lasten ja nuorten tyytyväisyys elämään on selkeästi heikompaa kuin 2010-luvulla.
- Aiempaa harvempi työikäinen ja ikääntynyt kokee elämänlaatunsa keskimäärin hyväksi.

Sosiaalinen hyvinvointi

- Nuorten kokemaa yksinäisyyden yleistymisen on taittunut.
- Aiempaa useammalla 4.- ja 5.-luokkalaisella on viikoittainen harrastus. Peruspiirien välinen ero 4.- ja 5.-luokkalaisten harrastamisessa on kaventunut.
- Eri-ikäiset helsinkiläiset osallistuvat aktiivisesti kaupungin tuottamiin harrastus- ja vapaa-ajan palveluihin.
- Osallistuvan budjetoinnin työpajoissa ja kaupunkilaiskeskusteluissa on tavoitettu aiempaa paremmin niitä kaupunkilaisia, jotka yleensä osallistuvat tällaiseen toimintaan muita harvemmin.

- Myönteisestä kehityksestä huolimatta yksinäisyys on monissa väestöryhmissä yleisempää kuin vielä 2010-luvulla.
- Valtaosa yli 65-vuotiaista on kokenut esteitä ja huolia sähköisten palveluiden käytöstä.

Elinympäristö

- Valtaosa kaikista matkoista Helsingissä tehdään kestävästi eli kävellen, pyörällä tai joukkoliikenteellä.
- Koetut vaikutusmahdollisuudet kouluissa ja oppilaitoksissa ovat parantuneet.
- Lasten ja nuorten näkökulmia on huomioitu aiempaa monipuolisemmin kaupungin palveluissa, minkä on osaltaan toivottu vahvistavan mm. lasten ja nuorten koettua turvallisuutta ja asuinalueviihtyisyyttä. Nämä toimenpiteet ovat osaltaan vahvistaneet tietoisuutta lapsen oikeuksista.
- Asukkaiden turvallisuuden tunnetta eri asuinalueilla on pyritty vahvistamaan lukuisin eri toimenpitein.

- Aiempaa harvempi kokee asuinalueensa väestösuhteet hyvinä.
- Varsinkin nuorten tyttöjen kokemaa häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua on pysynyt yleisenä.
- Maahanmuuttajataustaisten lapsiperheiden asuminen on eriytynyt kantaväestöstä selvästi jyrkemmin kuin maahanmuuttajataustaisten lapsettomien asuminen.

Helsingin HYTE-työn keskeinen tavoite on hyvinvointi- ja terveyserojen kaventuminen ja eriarvoisuuden vähentyminen. Vaikka monissa hyvinvoinnin ja terveyden ilmiöissä on tapahtunut myönteistä kehitystä, huolestuttavaa on kuitenkin selkeät erot väestöryhmien välillä terveydessä ja hyvinvoinnissa. Myös asuinalueiden väliset erot sosioekonomisten taustatekijöiden mukaan ovat kasvaneet.

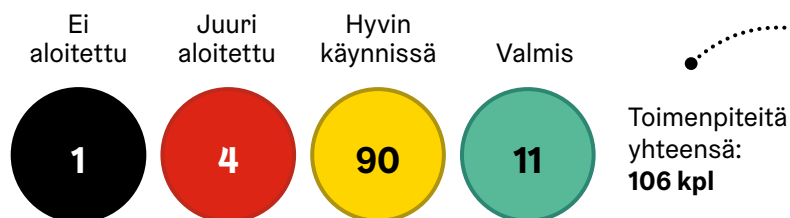
Hyvinvointisuunnitelman toimenpiteiden etenemisen yhteenveto

Miten toimenpiteet ovat edenneet tähän mennessä?

- Toimenpiteet ovat tällä hetkellä hyvin käynnissä ja osa on jo valmistunut. Toimenpiteiden ja tavoitteiden sitominen osaksi talouden ja toiminnan suunnittelun asiakirjoja on edistänyt toteuttamista.
- Osa toimenpiteistä on integroitu osaksi Sotepe-toimialan johtamaa Kestävän kasvun hanketta.
- Hyvinvointisuunnitelman toimenpiteistä arviolta puolet kohdistuu suoraan helsinkiläisiin ja loput henkilöstöön tai yhteisöön.
- HYTE-verkostoissa ja -työryhmissä on aktiivisesti toteutettu toimenpiteitä yhteistyössä mm. järjestöjen, oppilaitosten, nuoriso- ja vanhusneuvoston sekä muiden kumppaneiden kanssa.
- Vuoden 2023 Kuntajohdon TEA-viisarikyselyn mukaan Helsingin HYTE-työn johtaminen on erittäin hyvällä tasolla. Silti työssä on tunnistettu haasteita strategisen ja operatiivisen johtamisen välillä sekä yhteisessä ymmärryksessä työn sisällöistä. HYTE:n johtamis- ja koordinaatorakennetta onkin arvioitu ja uudistettu vuoden aikana.

- Vuoden 2023 aikana on toteutettu runsaasti erilaisia turvallisuuden kokemusta ja asuinalueviihtyvyyttä vahvistavia toimenpiteitä. Toimenpiteissä on huomioitu eri alueet ja eri väestöryhmät. Useiden toimenpiteiden suunnitteluun ja toteuttamiseen on osallistettu kaupunkilaisia. Myös henkilöstö on saanut runsaasti aihealueeseen liittyvää koulutusta. Toimenpiteet näkyvät myös kaupunkilaisten arkiympäristöissä esim. taideteoksina ja aiempaa turvallisempina koulu- ja pihoina.
- Myös henkilöstön osaamisen lisäämistä on jatkettu vuoden 2023 aikana. Osaamisen ja tietoisuuden lisääminen on oleellinen osa edistävää ja ehkäisevää hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työtä. Osana seurantaa on kuvattu laajasti erilaisia koulutuksia ja niiden osallistujamääriä, kampanjoita sekä lisätty tiedotusta erilaisista palveluista.
- Vuoden 2023 aikana on myös parannettu toimintamalleja ja kehitetty uusia toimintatapoja ja digitaalisia ratkaisuja, jotka vaikuttavat helsinkiläisten hyvinvointiin pidemmällä tähtäimellä.
- Henkilöstö- ja kuntalaiskyselyjä toiminnan kehittämiseksi on toteutettu runsaasti vuoden 2023 aikana. Kyselyiden tuloksia on pääsääntöisesti huomioitu myös toiminnan kehittämisessä ja palvelutarjonnassa.

- Haasteena näyttäytyy edelleen monissa toimenpiteissä poikkihallinnollinen yhteistyö. Niissä toimenpiteissä, joissa selkeästi on otettu omistajuus ja käynnistetty yhdessä tekeminen heti hyvinvointisuunnitelman hyväksytyä, yhteistyö on sujunut ja yhteisiä tuloksia on saavutettu. Kaikissa toimenpiteissä ei ole kuitenkaan syntynyt yhdessä tekemisen prosesseja, vaan kukin toimiala on raportoinut omia tekemisiään tai toimenpide on jäänyt yksittäisen toimialan toteutusvastuulle.
- Usean toimenpiteen prosessimittareissa on raportoitu lukumääriä (esimerkiksi järjestettyjen tapahtumien määrää, osallistujien määrää). Esitetyt luvut eivät kuitenkaan kerro siitä, että onko toiminnassa tapahtunut muutosta lähtötilanteeseen verrattuna ja mihin suuntaan muutos on tapahtunut. Lisäksi luvut eivät kerro siitä, että kuinka suuri osa tavoitellusta kohderyhmästä on osallistunut toimintaan. Näin ollen ei voida tehdä tulkintaa myöskään siitä, että ovatko toimenpiteet vaikuttaneet helsinkiläisten hyvinvointiin, terveyteen ja turvallisuuteen myönteisesti.
- Toimenpiteiden vaikutuksista henkilöstöön tai kuntalaisiin on toistaiseksi satunnaisesti tietoa, esim. onko erilaiset koulutetut menetelmät otettu käyttöön ja miten ne ovat vaikuttaneet kuntalaisten hyvinvointiin. Usean toimenpiteen osalta on vielä myös epäselvää, kuinka hyvin ne tavoittavat kaupunkilaiset tai kuinka onnistuneena kaupunkilaiset ovat kokeneet toimenpiteen myötä järjestetyt aktiviteetit.
- Hyvinvointisuunnitelman sisällöllä ei yksin ratkaista kaupunkilaisten hyvinvoinnin haasteita. Toiminnan vaikuttavuuden sekä hyvinvointi- ja terveyserojen kaventumisen arvioimiseksi tulisi laajemmin kaupunkitasolla tarkastella niin toimialojen perustyon kuin erilaisten ohjelmien panoksia kaupunkilaisten hyvinvoinnin edistämiseksi.

Toisen seurantatiedon valossa Helsingin hyvinvointisuunnitelman toimenpiteet etenevät hyvin.

Aineistolähteet

- THL/Kouluterveyskysely
- THL/FinSote & Terve Suomi
- THL/MoniSuomi
- Pääkaupunkiseudun hyvinvointikysely 2021
- Helsingin kaupunki/Helsinki-barometri
- Helsingin kaupunki/Turvallisuustutkimus
- Työ- ja elinkeinoministeriö/Työnvälitys-tilasto
- Tilastokeskus/Työssäkäyntitilasto
- THL/Toimeentulorekisteri
- Eläketurvakeskus/Eläkerekisteri
- Tilastokeskus/Tutkintorekisteri
- THL/Hoitoilmoitusrekisteri ja laitoshoittoa koskevat tilastot
- Tilastokeskus / Tulo- ja varallisuustilasto
- Helsingin kaupunki/aluesarjat

Kirjallisuuslähteet

- Järvelä, S.** Ilmasto ja luonnon hupeneminen helsinkiläisten suurimpia huolenaiheita – päättäjille palautetta myös täydennysrakentamisesta ja keskusta-alueesta. Kaupunkitieto. 16.1. 2024
- Mustonen, P.** Elämänlaatu yhä korkealla tasolla, tyytymättömyys lisääntynyt turvallisuuteen ja vapaa-ajan tarjontaan – tuloksia syksyn 2023 Helsinki-barometrista Kaupunkitieto. 7.12.2023
- Määttä, S.** Viidenneksellä Helsingin 8.–9.-luokkalaisista on epäterveelliset elintavat – tarkastelussa uni, liikkuminen ja ravitsemus Kaupunkitieto. 6.9.2023
- Salorinne, M.** Työttömyyden alueittaiset muutokset Helsingissä vuosina 2019–2022. Kaupunkitieto. 14.12.2023

Käsitelmä

Kuntien HYTE-kerroin on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtion-osuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Rahoituksen suuruuteen vaikuttaa kunnan asukasluvun lisäksi kahdenlaisien indikaattorien eli toimintaa kuvaavien prosessi-indikaattoreiden ja tuloksia kuvaavien tulosindikaattoreiden skaalatut arvot. Tässä julkaisussa on nähtävillä tämän hetkiset tulosindikaattorit ja niiden tuorein luku Kunta-Helsingin osalta. Kunnan saama summa lasketaan tietyllä kaavalla, jonka pohjalta **KUNTA-HELSINGIN HYTE-kerroin v. 2023 oli 69 pistettä (skaala 0–100) ja euromääräisesti 19,7 €/asukas**. Kyseinen osuus on kasvanut hieman verrattuna vuosiin 2021 ja 2022. Lisätietoa [THL:n](#) sivuilta.

Tiedustelut

Stina Högnabba,
puh. +358 50 402 0817
Suvi Määttä,
puh. +358 40 588 7891
[etunimi.sukunimi\(at\)hel.fi](mailto:etunimi.sukunimi(at)hel.fi)

Julkaisija

Helsingin kaupunki,
kaupunginkanslia,
kaupunkitietopalvelut

Osoite

PL 550, 00099
Helsingin kaupunki
(Työpajankatu 8)

Tilaukset, jakelu

p. 09 310 43297
kaupunkitieto@hel.fi

Kuviot

Suvi Määttä, Topias
Tanska, Jukka Hirvonen
(kartta s. 11), Vili Varjonen
(sivu 15)

Saavutettavuus

Kuvioiden datat saa
saavutettavassa
muodossa osoitteesta
[kaupunkitieto\(at\)hel.fi](mailto:kaupunkitieto(at)hel.fi)

Internet

www.hel.fi/kaupunkitieto

Verkkojulkaisu

ISSN 2954-176X